

**Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
Факультет іноземної філології
Кафедра прикладної лінгвістики,
порівняльного мовознавства та перекладу
Кафедра англійської філології**

**FOREIGN PHILOLOGY
FACULTY**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
II Міжнародної науково-практичної
конференції
“ФІЛОСОФІЯ МОВИ ТА НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ
В ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ Й ЛІНГВІСТИЦІ”
28-29 березня 2019 року, м. Київ**

**COLLECTION OF PAPERS
of Second International Scientific and Practical Conference
“LANGUAGE PHILOSOPHY AND NEW TRENDS
IN TRANSLATION AND LANGUAGE STUDIES”
March 28-29, 2019, Kyiv**

Міністерство освіти і науки України

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П. ДРАГОМАНОВА**

**Факультет іноземної філології
Кафедра прикладної лінгвістики,
порівняльного мовознавства та перекладу
Кафедра англійської філології**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
II Міжнародної науково-практичної конференції
“ФІЛОСОФІЯ МОВИ ТА НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ
В ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ Й ЛІНГВІСТИЦІ”**

**28-29 березня 2019 року
м. Київ**

**March 28-29, 2019
Kyiv**

**COLLECTION OF PAPERS
of Second International Scientific and Practical Conference
“LANGUAGE PHILOSOPHY AND NEW TRENDS
IN TRANSLATION AND LANGUAGE STUDIES”**

УДК 1:811]:81'25(063)
ББК 87:80/84я431
З-41

Філософія мови та нові тенденції в перекладознавстві й лінгвістиці: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (349 с.). Київ, 2019.

У збірнику матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції “Філософія мови та нові тенденції в перекладознавстві й лінгвістиці” розглянуто низку актуальних питань, що стосуються теорії та методології лінгвофілософських студій, нових тенденцій в перекладознавстві та формуванні іншомовної компетенції, теорії та практики наукового, технічного та художнього перекладу, корпусної лінгвістики, мовних контактів в контексті глобалізаційних процесів та етнокультурних факторів міжкультурної комунікації, проблем когнітивної семантики та когнітивного синтаксису, а також сучасних проблем і перспектив лінгвопрагматики.

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії:

Леміш Н.Є., доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу.

Члени редакційної колегії:

Dr. Barbara Miceli – Ph.D., Assistant Professor in American Studies, Uniwersytet Gdański Instytut Anglistyki i Amerykanistyki, Neofilologia, Gdańsk, Poland;

Матвєєва С.А. – кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу;

Анохіна Т.О. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу;

Орлова Ю.В. – старший викладач кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу.

Відповідальні секретарі:

Ломачевська І.В., лаборант кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу;

Односум Н.В., магістр, спеціаліст кафедри прикладної лінгвістики, порівняльного мовознавства та перекладу.

Друкується за рішенням Вченої ради факультету іноземної філології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 8 від 08.04.2019 р.).

Наукові роботи друкуються в авторській редакції.

ЗМІСТ

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ЛІНГВОФІЛОСОФСЬКИХ СТУДІЙ / THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ISSUES OF LINGUISTIC AND PHILOSOPHICAL STUDIES	7
<i>Деменчук О.</i> Мовна семантика в аспекті положень філософії інтервальності	7
<i>Керножицька О.</i> Гендер у мовному аспекті	11
<i>Войтовська Ю.</i> Основні етапи дослідження слів категорії стану	14
ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ МОВНОЇ ОСВІТИ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ/ PHILOSOPHICAL BASES FOR LANGUAGE EDUCATION AND LINGUISTIC DIDACTICS	18
<i>Горохова І., Третяк Л.</i> Critical Thinking Skills in English Language Teaching	18
НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ ТА ФОРМУВАННІ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ / NEW TRENDS IN TRANSLATION STUDIES AND FOREIGN LANGUAGES COMPETENCE FORMATION	24
<i>Швачко С.</i> Семантизація лексем vs. поліфункціональність	24
<i>Мозгова Я., Маніло М.</i> Theoretical Aspects of Studying Slang in the English Language	28
<i>Сердюк Н.</i> Трендові онлайн-сервіси у формуванні іншомовної компетенції майбутніх вчителів іноземних мов і перекладачів	32
<i>Швець Т.</i> Навчальний віртуальний тур як засіб формування франкомовної комунікативної компетенції студентів	36
<i>Волошкова Н.</i> Переклад і влада: перекладачі британських тревелогів на варті імперських інтересів (XIX ст.)	41
<i>Марченко Н.</i> Die modernen Methoden und Prinzipien für den DaF-Unterricht	45
<i>Желобицька Т.</i> The Art of Translation	50
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА НАУКОВОГО, ТЕХНІЧНОГО ТА ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ / THEORETICAL AND PRACTICAL ISSUES OF SCIENTIFIC, TECHNICAL AND FICTION TRANSLATION	54
<i>Іваницька Н.Б., Іваницька Н.Л.</i> Навчальний переклад у професійній підготовці перекладачів	54
<i>Довганець В., Котькова В.</i> English Scientific and Technical Texts: Peculiarities and Ways of Translation into Ukrainian	57
<i>Довганець В., Лябах В.</i> The Phraseological Units with Numeral Component: Lexical, Semantic and Translation Aspect	61
<i>Литнєва Г., Литвиненко К.</i> Психолінгвістичний підхід до перекладу рекламних текстів у галузі автомобільного бізнесу та автомобілебудування	64
<i>Личук С.</i> Новелістика В. Стефаника в перекладах німецькою мовою	68
<i>Мозгова Я., Анохіна О.</i> Особливості перекладу засобів образності в текстах публіцистичного стилю	72
<i>Мозгова Я., Безвенюк А.</i> Лексичні особливості перекладу юридичних текстів українською мовою	75
<i>Мозгова Я., Сватуха Н.</i> Peculiarities of English Journalistic Texts Headlines Translation	78
<i>Скляренко О.</i> Typology of Translation	81
<i>Шемуда М.</i> Синхронний переклад як засіб подолання мовного та культурного бар'єрів	84
<i>Мошковська Л., Дармограй В.</i> Semantic and Functional Peculiarities of English Language Terminology as a Sublanguage of Construction Technologies: Translation Aspect	88
<i>Мошковська Л., Хиліук М.</i> Стилїстична характеристика мовних засобів у назвах англомовних фільмів	92
<i>Столярська О.</i> Особливості перекладу термінів у науково-технічній літературі	97
<i>Вовкогон А.</i> Вживання англійських прислівників міри та ступеня і специфіка їх	102

відтворення українською мовою	
<i>Гончарук Д.</i> Особливості перекладу англійських прислівників способу дії українською мовою.	106
<i>Іванько Я.</i> Специфіка вживання англійських зворотних займенників та особливості їх відтворення українською мовою	109
<i>Кононенко В.</i> Вживання англійських загальних іменників і специфіка їх відтворення українською мовою	113
<i>Лович А.</i> Nouns of English Education Vocabulary and Peculiarities in Their Translating into Ukrainian	117
<i>Романенко А.</i> Специфіка відтворення дієслів на позначення магічних дій українською мовою	121
<i>Шпачук Д.</i> Специфіка відтворення англійських підсилюючих часток українською мовою	125
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА / CURRENT TRENDS IN MODERN LITERATURE STUDIES	130
<i>Коноваленко Т., Нікіренкова А.</i> Містичне у сприйнятті героїв роману Ренсома Рітза “Miss Peregrine’s Home for Peculiar Children”	130
<i>Сидоренко І.</i> Композиція художнього тексту як відображення ідіостилю автора	135
ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО І КОРПУСНА ЛІНГВІСТИКА / TRANSLATION STUDIES AND CORPUS LINGUISTICS CHALLENGES	140
<i>Анохіна Т., Корольова А.</i> Практичне застосування англо-українських бітекстів в перекладознавстві	140
<i>Каліберда О.</i> Типологія існуючих корпусів текстів	143
<i>Маньковська О.</i> Перекладознавство і корпусний підхід	146
<i>Назаров Б.</i> Критерії диференціювання в лінгвістиці модальних і дискурсивних часток в німецькій мові	149
<i>Бублик А.</i> Типи англійських якісних прикметників та особливості їх перекладу	152
<i>Капуста А.</i> Вживання модальних дієслів <i>can, may, must</i> та специфіка їх відтворення українською мовою: корпусний підхід	156
<i>Комар А.</i> Відносні прикметники в романі Дж. Роулінг “Гаррі Поттер і філософський камінь” і специфіка їх відтворення українською мовою: корпусний підхід	159
<i>Нечипоренко Д.</i> Вживання особових займенників в романі Дж. Роулінг “Гаррі Поттер і філософський камінь”: корпусний підхід	161
<i>Чебелець Н.</i> Реалізація категорії роду англійських іменників в романі Дж. Роулінг “Гаррі Поттер і філософський камінь: корпусний підхід	164
<i>Бойко Ю.</i> Граматичні категорії іменника в українській і англійській мовах: зіставний аспект	168
МОВНІ КОНТАКТИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ЕТНОКУЛЬТУРНІ ФАКТОРИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ / LANGUAGE CONTACTS IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION PROCESSES, AND ETHNIC AND CULTURAL FACTORS OF INTERCULTURAL COMMUNICATION	172
<i>Леміш Н., Матвєєва С.</i> Міжкультуна комунікація крізь призму психолінгвістичного експерименту	172
<i>Мізін К.</i> Культурна лінгвістика та лінгвокультурологія як “західний” і “пострадянський” варіанти людинознавчої лінгвістики	177
<i>Качанов В., Дерев’янюк М., Кодлашвілі О.</i> Вивчення іноземних мов як складова міжкультурної комунікації в освітньому просторі	181
<i>Позніхиренко Ю.</i> Номінативна структура назв закладів харчування України	184
<i>Швець Н.</i> Трансформація антропоніміву складі римованого сленгу	188
<i>Шовкопляс Ю.</i> Культурні моделі американської цивілізації (історична парадигма)	192

<i>Лисак А.</i> Переклад у процесі міжкультурної комунікації	196
<i>Цаль М.</i> African-American English in Media and Spoken Registers	200
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КОГНІТИВНОЇ СЕМАНТИКИ ТА КОГНІТИВНОГО СИНТАКСИСУ / TOPICAL ISSUES OF COGNITIVE SEMANTICS AND COGNITIVE SYNTAX	205
<i>Балабан О.</i> Концепт-прототип у споріднених мовах (на матеріалі концепт-прототипу “сучасна жінка”)	205
<i>Борисова Н.</i> Метафора як засіб увиразнення в новелах О. Генрі	210
<i>Венгринюк М.</i> Функціональне навантаження бінарної опозиції “світло / темрява” в романі Ентоні Дорра “Все те незрима світло”	214
<i>Ізюмцева Г.</i> Лінгвометафорологічні дослідження: теоретичні засади, сучасний стан	218
<i>Кобякова І.</i> Linguistic mechanism of humour	222
<i>Стефанова Н.</i> Асоціативний експеримент: загальна програма і нові форми проведення, ресурсні витрати, класифікації асоціацій	227
<i>Титаренко О.</i> Граматичні та лексико-семантичні характеристики дієслова в англійському художньому тексті	232
<i>Попова Л.</i> English and Ukrainian Vocabulary in the Field of Modern Information Technology	235
<i>Швець О.</i> Номінативні речення як засіб вербалізації результатів концептуалізації об’єктивної дійсності індивідом	240
<i>Шеверун Н., Ткаченко М.</i> Metaphor as Reflection of the National Vivid Thinking in English	244
<i>Вайноренє І.</i> Словотвірне гніздо з вершиною “ефект” в українській та вершиною “effect” в англійській мовах: зіставний аспект	247
<i>Орлова Ю., Зернецька А.</i> Архетипно-символьне відображення концепту ВІК ЛЮДИНИ у свідомості носіїв української, російської та англійської мов	252
<i>Вдовиченко Л.</i> Термінологічна омонімія (на матеріалі французької філософської термінологіки)	258
<i>Маслова Я.</i> Кореляція понять “пропозиція”, “предикат” і “аргумент” в сучасній лінгвістиці	262
<i>Нечитайло М.</i> “Типове значення” як один із критеріїв систематизації синтаксичних моделей	267
<i>Дуброва О.</i> Відокремлене узгоджене означення як різновид ускладнення речення	270
<i>Люлька О.</i> The TIME Concept Organization in the English Literature Discourse	275
<i>Костюк Д.</i> Специфіка відтворення англійських прикметників на позначення магічних ознак українською мовою	279
<i>Сергієнко Ю.</i> Морфологічна класифікація прикметників	282
<i>Токарська А.</i> Функціонування мовної гри на фонетичному рівні (на матеріалі англійської реклами)	286
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЛІНГВОПРАГМАТИКИ / CHALLENGES AND PROSPECTIVES IN LINGUISTIC PRAGMATICS	290
<i>Алексєєва О., Губань Р.</i> Особливості функціонування соціальних термінів в політичному дискурсі Дональда Трампа	290
<i>Кравченко Н.</i> Тенденції розвитку сучасної прагмалінгвістики	295
<i>Блинова І.</i> Особливості відбиття національного гумору в художній прозовій комунікації	299
<i>Литвинов О.</i> Speech-Act Properties of Eye Behaviour Labels	304
<i>Павлик Н.</i> Повтори як адресатно-спрямовані фатичні мовленнєві акти підтримки контакту адресата	309
<i>Юденко О.</i> Імплікатура і пресупозиція: до проблеми розмежування і взаємодії	314
<i>Мошковська Л., Проскурін Є.</i> Linguo-Pragmatic Aspects of the True Information	319

Realization in Narrative Discourse	
<i>Сорочинська І.</i> Категорія загальночасовості в педагогічних афоризмах	323
<i>Народовська О.</i> Determining the Main Characteristics of Functional Language Styles Problems in the Modern Language Space	328
<i>Василенко Т.</i> Маркування граматичної категорії ступенів порівняння	332
<i>Гришкова В.</i> Класифікація вставних конструкцій	337
<i>Литвинченко Ю.</i> Специфіка англійських вигуків як засобів вербалізації емоцій	340
<i>Черняк О.</i> Займенники як засіб вираження категорії означеності-неозначеності	344

**ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ЛІНГВОФІЛОСОФСЬКИХ СТУДІЙ /
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ISSUES
OF LINGUISTIC AND PHILOSOPHICAL STUDIES**

**О.В. Деменчук, доктор філологічних наук, професор
завідувач кафедри романо-германської філології
Рівненський державний гуманітарний університет**

**МОВНА СЕМАНТИКА В АСПЕКТІ ПОЛОЖЕНЬ
ФІЛОСОФІЇ ІНТЕРВАЛЬНОСТІ**

Стан розроблення проблем, пов'язаних із моделюванням семантики в сучасному мовознавстві, засвідчує виразну тенденцію до витлумачення змісту мовної одиниці в перспективі когнітивно-функціонального (такого, що обстоює ідею функціональної та когнітивної зумовленості мовного значення) підходу. *Актуальність* теми дослідження зумовлена загальним антропоцентричним спрямуванням сучасних семантичних теорій, тенденцією до поглибленого аналізу динаміки мовних явищ, що пов'язано з усвідомленням і визнанням факту функціональної та когнітивної природи мови.

Метою розвідки є осмислення проблем моделювання семантики мовних одиниць в аспекті положень філософії інтервальності, що передбачає послідовне розв'язання таких *завдань*: висвітлити стан розроблення проблем, пов'язаних із моделюванням мовної семантики в сучасному мовознавстві, зокрема в аспекті співвідношення таких констант людської когніції, як сенсорно-перцептивна організація, мислення і мова; окреслити базові положення філософії інтервальності; схарактеризувати методологічні постулати теорії лінгвістичної семантики та особливості їх реалізації в аспекті базових положень філософії інтервальності.

Сучасна теорія лінгвістичної семантики декларує необхідність і доцільність моделювання змісту мовної одиниці або класу мовних одиниць за

зразком концепту ситуації багатовимірного типу, який відтворює динаміку концептуалізації світу дискурсу (певної ситуації або її фрагмента) в аспекті різних варіантів світосприймання людини. З цього погляду семантика мовної одиниці осмислюється як багатовимірний феномен, який відображає концептуалізацію світу дискурсу з перспективи різних пізнавальних позицій – позицій різних мовних колективів.

Багатовимірний підхід до тлумачення змісту мовної одиниці спонукає до залучення відповідного інструментарію, покликаного не лише забезпечити загальнометодологічну основу для лінгвістичної теорії значення, а й вибудувати ефективний алгоритм її реалізації та верифікації. В аспекті задекларованих положень доцільно звернутися до принципів філософії інтервальності (Новоселов, 2000; Лазарев, 2001), в основі якої, як вважають, лежить уявлення про багатовимірну реальність та про інтервальну природу пізнання.

Основна ідея філософії інтервальності зводиться до того, що світ має інтервальну, чарункову структуру, яка розпадається на ієрархічну множинність окремих реалій, актуальних і можливих світів. Кожний із таких світів можна уявити як спосіб актуальної або потенційної взаємодії двох систем: суб'єкта та об'єкта пізнання. Взаємодіючи, ці системи формують когнітивну сферу суб'єкта, в якій об'єкт "існує та певним чином виявляє себе не взагалі, а лише в конкретних умовах, лише відносно тієї чи іншої системи зв'язків, взаємодій і т. ін." (Лазарев, 2001). Такий підхід засвідчує якісно новий погляд на суб'єктно-об'єктні відношення, акцентуючи увагу на умовах пізнання. Умови пізнання задають певний ракурс (аспект) пізнавальної ситуації, зосереджуючись на ролі інформаційного посередника, який визначає взаємодію суб'єкта та об'єкта. Інформаційні посередники формують систему гносеологічних посередників, до яких традиційно відносять сенсорну інформацію, мову, інші знакові системи тощо. Кожний із посередників репрезентує специфічний (інтенціональний) тип відношень, які реально або уявно існують між суб'єктом та об'єктом: сенсорно-перцептивний, прагматичний, раціональний, модальний, аксіологічний тощо.

Задаючи експерієнціальний (у широкому сенсі) ракурс бачення об'єкта пізнання, такі посередники визначають і відповідний тип пізнавальної позиції суб'єкта. Пізнавальна позиція пов'язана з феноменом фокусування – процедурою узгодження об'єктивного та суб'єктивного в межах визначеної інтервальної ситуації (Новоселов, 2000). Гносеологічна суть фокусування полягає в тому, щоб знайти міру адекватності образу об'єктові у заданих умовах. Міра адекватності задається: по-перше, природою об'єкта, наприклад, його розмірами, фактурою, виокремленням із середовища; по-друге, природою суб'єкта, наприклад, наявністю відповідних органів чуття, здатністю реагувати на частину спектра електромагнітного випромінювання, існування *інтерпретативної матриці*; по-третє, властивостями інформаційного посередника, наприклад, властивостями потоку оптичних сигналів (Лазарев, 2003).

Екстраполяція принципів філософії інтервальності на мову-як-об'єкт-пізнання (йдеться насамперед про змістову характеристику мови) дає можливість задекларувати методологічні постулати, які проголошують ідею багатовимірного влаштування мови, упорядкованої за моделлю багатовимірного семантичного простору.

Висновки. Екстенціональний постулат. *Мова є багатовимірною, оскільки багатовимірним є об'єкт пізнання.* Максима обстоює ідею емпіричного аналізу мовних явищ, визначаючи зумовленість теоретичної настанови лінгвіста чинником “зовнішніх” (екстралінгвістичних) інформаційних даних. Постулюється, що семантика мовної одиниці кодує інформацію про об'єкт пізнання в певному екстенціональному вимірі, який засвідчує обсяг пізнавальної цінності цього об'єкта.

Прагматичний постулат. *Мова є багатовимірною, оскільки багатовимірним є пізнання (сприйняття).* Максима декларує визначальну роль спостерігача та сферу його взаємодії з частиною довкілля. Передбачається, що семантика мовної одиниці відображає особливості взаємодії суб'єкта з об'єктом

в аспекті фонові (імпліцитної) інформації, яка оптимізує сприйняття відповідно до заданих умов пізнання.

Інтенціональний постулат. *Мова є багатовимірною, оскільки багатовимірним є мислення.* Максима обстоює ідею зумовленості теоретичних евристик лінгвіста чинником “внутрішніх” (ментальних) інформаційних даних. Об’єктом дослідження в цьому випадку стає певна ідеалізована когнітивна структура, яка презумптивно формує змістову конфігурацію мовної одиниці.

Перспективи моделювання змісту мовної одиниці або класу мовних одиниць за зразком концепту ситуації багатовимірного типу визначають доцільність реалізації базових положень філософії інтервальності в аспекті зіставно-типологічних досліджень.

Список використаних джерел

1. Лазарев, Ф.В. (2001). Философия в контексте современной культуры: от плюрализма к монизму. *Ученые записки Таврического национального университета* 13 (1). (с. 19). Симферополь: ТНУ им. В.И. Вернадского.
2. Лазарев, Ф.В. (2003). Понятие относительности знания в интервальной эпистемологии. *Культура народов Причерноморья*. 43. (с. 273). Симферополь: Крым.
3. Новоселов, М.М. (2000). *Логика абстракций* (с. 31). Москва: Институт философии РАН.

